

Ameliyathane çalışanlarının anestezi konusundaki görüşleri ve deneyimleri

Fatma SARICAOĞLU, Seda Banu AKINCI, Beyhan GÜLER, Meral KANBAK

ÖZET

Anesteziyologların görev ve imajları tıp camiasında tam olarak algılanamamakta ve bazı problemlere neden olmaktadır. Cerrahi tekniklerde gelişmeye de katkıda bulunan, anesteziyolojideki büyük ilerlemeye rağmen, anestezi doktorlarının rolü genellikle arka planda tutulmaktadır.

Biz ameliyathane çalışanlarının anestezi hakkındaki fikirleri ve deneyimlerini araştırmak üzere bir anket düzenledik. Beraber çalıştığımız arkadaşlarımızın işimiz hakkındaki düşüncelerini öğrenmenin önemli olduğunu düşünmekteyiz.

Anket, 326 ameliyathane çalışandan 222 tanesinden (%67) geri döndü. Katılımcıların % 80'i (173 kişi) anesteziyologların doktor olduğunu ve diğer çalışma alanları olarak yoğun bakım (% 32), ağrı ünitesi (% 38) ve kardiyopulmoner resüsitasyon (% 13) bildirdi. Yetmiş dört kişi (% 71) operasyon geçirmiş ve bunların 48'i (% 47) anesteziye memnun kalmıştı.

Sonuç olarak, büyük bir üniversite hastanesinde ameliyathane personelinin anestezi uygulamaları ve uzmanlığı hakkındaki bilgileri ve tutumlarına ışık tutan bir anket olmuştur. Anesteziyologların ameliyathane dışındaki görevleri ameliyathanedeki görevleri gibi bilinmemektedir.

Biz anesteziyologların, hastaları ve ameliyathanedeki çalışma arkadaşlarımızı işimizin önemini ve çalışma alanlarımızı doğru olarak anlamaları için her fırsatta daha fazla efor sarfetmemiz gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: Anestezi, anesteziist

SUMMARY

The operating room team's knowledge and the experiences about anesthesia

The image and status of anaesthesiologists in the eyes of medical and lay communities has always been a problem. Despite a great evolution in anaesthesiology, which has contributed to the progress in the field of surgery, the network media does not always emphasize the role of the anaesthetic team. We conducted a survey to explore the operating room team's idea about anaesthesia and their experiences. We think it is important to know what do our work team think about our job.

Surveys were returned by 222 person (67 %) of 326. Eighty percent of respondents (173) thought that anaesthesiologists are doctors and other working area of the anaesthesiologist are Intensive care unit (32 %), pain unit (38 %) and Cardiopulmonary resuscitation (13 %) seventy four (71 %) person had an operation and 48 of them (47 %) are satisfied from anaesthesia.

In conclusion, our survey highlights operating room teams' knowledge and attitudes about the speciality and practice of anaesthesia in large university hospital. The appreciation of anaesthesiologists' "nonoperating" roles and role in safe recovery was high as well.

We anaesthesiologist should do more efforts to enlighten patients and our operating room team at every opportunity so that they would understand our work fields and evaluate anaesthesiologists correctly

Key words: Anesthesiology, anaesthesiologist

Anestezi, tüm cerrahi girişimlerde uygulanan, fakat anlamı ve önemi tam olarak algılanamayan bir olgu olmaya devam etmektedir. Tüm gelişme ve ilerlemelere rağmen, toplumda anestezi ve anesteziyologların önemi ve gerçekte ne yaptıkları tam olarak bilinmemektedir. Ameliyathaneler, anestezi uygulamalarının birincil olarak yapıldığı yer olarak biz anesteziyologların çalışma

ortamlarından biri olmaktadır. Ameliyathanelerde çalışan personelin (cerrah, hemşire, teknisyen, hizmetli ve temizlik personeli) anestezi hakkındaki bilgi ve yorumları, beraber çalıştığımız takım arkadaşlarımızın mesleği hakkında neler düşündükleri konusunda aydınlatıcı olabilir.

Bu çalışma, ameliyathane personelinin anesteziyologların rolü ve daha önce anestezi deneyimleri varsa fikirlerini öğrenmek amacı ile yapıldı.

MATERYAL ve METOD

Hastane etik kurul onayı alındıktan sonra, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi ameliyathanesinde yapıldı. Ameliyathane 20 odadan oluşmakta ve kardiyak cerrahi de içinde olmak üzere tüm cerrahi branşlara hizmet vermektedir. Anestezi uygulamaları sadece anestezi doktorları tarafından yapılmakta, anestezi teknikerleri yardımcı personel olarak kullanılmaktadır. Ameliyathane dışında yoğun bakım ve ağrı üniteleri de bulunmaktadır Ameliyathane personelinin gönüllü olanlar 25 soruluk anketi cevaplamışlardır.

BULGULAR

Örneklemeye alınan 222 kişinin demografik özellikleri Tablo 1’de gösterilmiştir. Doktorların 33’ü (% 31.1) anesteziyolog, 73’ü (% 68.9) cerrahı. Cerrahların bölümlere göre dağılımı Tablo 2’de görülmektedir. Anestezi konusunda bilgilerinin olduğunu söyleyen kişi sayısı 142 (% 65.1) ve bilgisinin az olduğunu söyleyen kişi sayısı ise 62 (% 28.4) idi.

Anestezi konusunda kendisini etkileyen faktörler olduğunu söyleyen 129 kişi (% 58.1) bu faktörleri şöyle sıraladı: 51 kişi (% 42.9) operasyon geçiren ve anestezi alan yakınlar, 3 kişi (% 2.5) basın, 3 kişi (% 2.5) TV, iş arkadaşım, mesleki deneyim, kendi deneyimim, rotasyonlar, izlem gibi çeşitli faktörler.

Anestezi nedir sorusuna büyük oranda ‘Hastaların ağrı

Tablo 1. Demografik özellikler.

Yaş	35.2 (SS:7)
Cins	
Kadın	86 (% 39)
Erkek	136 (% 61)
Eğitim durumu	
Okur yazar	1 (% 0.5)
İlk öğretim	16 (% 7.2)
Lise	33 (% 14)
Yüksek okul	171 (% 77.4)
Meslek	
Hizmetli	17 (% 7.7)
Teknisyen	46 (% 20.7)
Tekniker	18 (% 8.1)
Hemşire	29 (% 13.1)
Doktor	112 (% 50.5)
Anesteziyolog	33 (% 15.6)
Cerrah	73 (% 34.9)

Tablo 2. Cerrah olan katılımcıların bölümlere göre dağılımı.

Plastik cerrahi	5 (% 6.6)
Üroloji	9 (% 11.8)
Kardiyovasküler cerrahi	12 (% 15.8)
Ortopedi	12 (% 15.8)
Beyin cerrahi	15 (% 18.2)
KBB	6 (% 7.9)
Genel cerrahi	6 (% 2.7)
Göz	3 (% 1.4)
Pediyatrik cerrahi	6 (% 2.7)

Tablo 3. “Anestezi nedir?” sorusuna verilen cevaplar.

Hasta uyutma sanatıdır
Bir sürü cerrahi idare etme sanatıdır
Ağrı yok, duyu yok, uyku
Olmazsa olmaz, oldukça riskli, kapalı bir kutu
Sanattır
Narkoz
Elimiz ayağımız
Risk, ölümle yaşam arasındaki ince çizgi
Hastanın uyutulması
Mesleğim
Hissizlik
Sırat köprüsü
Gaz verip hastayı uyutmak
Genel ise bir nevi ölüm, lokalse ağrıyı kesme
Bence anestezi cerrahinin gerçekleştirmesini sağlayan önemli bir unsurdur
Cerrahinin ayrılmaz bir parçasıdır, sağ koludur
Tıbbın temelidir
Bilgi, beceriye bağlı olan bir sanat ve giyotindir.
Anestezi=operasyon
Bir yaşam şekli, özveri, dikkat, sorumluluk
Kontrol altında derin koma
Anestezi hastaların mışıl mışıl uyurken ameliyat olmasıdır
Bir cerrah için, cerrahın içinde bırakıldığı uçağın pilotu
Premedikasyon sonrası, ölüm öncesi iyilik sınırı
Ameliyattaki omuzumuzdaki melektir

duymadan, vital fonksiyonlarının stabil tutularak ameliyat olmasını sağlamak’ cümlesi ile tanımlandığı, ama değişik cevapların da verildiği görüldü. Verilen cevaplardan örnekler Tablo 3’de görülmektedir.

Anesteziyi kim uygular sorusuna katılımcıların 173’ü (% 80.1) doktor, 32’si (% 14.4) doktor ve teknisyen, 6’sı (% 2.8) doktor ve hemşire, biri (% 0.5) hemşire, 2’si (% 1) teknisyen derken, 2 kişi (% 1) de fikri olmadığını belirtti. Ameliyat sırasında hastanın sağlığından kimin sorumlu olduğu sorusuna ise 140 kişi (% 64.2) anesteziyolog, 9 kişi (% 4.1) teknisyen, 41 kişi (% 18.5) hemşire, 4 kişi (% 2.8) ise anesteziyolog ve hemşire olarak cevapladı. Ameliyattan çıktıktan sonra uyanma odasında hastanın postoperatif derlenmesinden ve güvenlik içinde uyanmasından kim sorumludur sorusuna 164 kişi (% 78.8) anesteziyolog kontrolündeki hemşire, 21 kişi (% 10.1) hemşire, 9 kişi (% 4.3) cerrah, 13 kişi (% 6.2) cerrah kontrolündeki hemşire cevabını verdi.

Tablo 4. Uygulanan anestezi memnuniyet ve memnuniyetsizlik nedenleri.

Memnun kalanlar:

Anestezist çok ilgilendi, ağrı duymadan rahat uyandım
Uyumak çok hoşuma gitti, çok dinlendirici bir uykuydu
Hızlı uyandım
Ağrısız, ameliyat süresince bilgilendirildim, ilgilenildim
Lokal anestezi oldum ağrı duymadım
Memnuniyet nedenim analjezi ve amnezi
Hiçbirşey hissetmemek
Çok keyifli bir şey
Burada ameliyat oldum, tüm ekip tanıdıktı
Uyurken güvenerek uyudum, çok rahat uyandım
Hiç sorun yaşamadım
Ameliyat olduğumu bile hatırlamıyorum
Acı duymadım, uyumam ve uyanmamın farkında olmadım
Doğum ve küretaj gibi benim için kabus olabilecek iki olayı da hiç hatırlamıyorum
Sağ olarak uyandığım için mutluyum

Memnun kalmayanlar:

Çok küçükken beni boğduklarını düşündüm
Spinal anestezi düzeyi yükselmedi
Ayılma ve sonraki ilk günlerin problemleri
Ağrı
Ameliyat sonrası mide bulantısı oldu
Boğaz ağrısı
Apendisit ameliyatı oldum, uyandığında çok zor nefes alıyordum
Ameliyat olduğumda 12 yaşıyaydım, eve giderken kusmuştum ve çok korkmuştum
Lokal olduğum için çok ağrı hissettim
İnfeksiyon, boğaz, boyun ve sırt ağrısı
Lokal anestezi ile tonsillektomi oldum, çok ağrıydı
Lokal anestezi altında çok ağrı oldu
Operasyon sırasında arrest olmuşum, korkum var
Cerrahi müdahale sırasında acı hissettim

Anesteziyologların hasta bakımını ilgilendiren diğer alanlar nelerdir sorusu en çok yoğun bakım (% 32), daha sonra ağrı (% 19), kardiyopulmoner resüsitasyon (% 13) olarak cevaplandı. Ağrı ve yoğun bakım diyenler de (% 33) oldu.

Daha önce operasyon geçiren kişi sayısı 102 (% 46.2) olarak saptandı. Bu katılımcılardan 91'i (% 82) anesteziyelerini kimin uyguladığını bildiklerini söyledi. Operasyonlarında genel anestezi uygulanan 74 kişi (% 71.8), rejyonel anestezi uygulanan 9 kişi (% 8.7), lokal anestezi uygulanan 14 kişi (% 13.6) idi ve 8 kişi (% 4.9) de 2 operasyon geçirmiş ve bunlardan biri genel anestezi diğeri lokal anestezi ile olmuştu. Ameliyatında uygulanan anestezi memnun kalan 48 kişi (% 47.1), oldukça memnun olan 19 kişi (% 8.6), pek memnun olmayan 11 kişi (% 10.8), hiç memnun olmayan 4 kişi (% 3.9) ve hatırlamayan ise 18 kişi (% 17.6) idi. Anesteziden memnuniyet ve memnuniyetsizlik nedenleri çok çeşitli olup, bunlar tablo 4'de örneklendirilmiştir.

Bacak, kol veya alt karın bölgesinden bir ameliyat geçirecek olsanız hangi anestezi yöntemini tercih edersiniz sorusuna 96 kişi (% 44.7) genel anestezi, 37 kişi (% 17.2) rejyonel anestezi, 46 kişi (% 21.4) rejyonel anestezi ve sedasyon, 7 kişi (% 3.3) lokal anestezi, 6 kişi (% 2.8) lokal anestezi ve sedasyon ve 8 kişi (% 3.7) de anestezi yönteminin farketmez cevabı verdi. Genel anestezi seçiminin nedeni olarak; 69 kişi (% 39.4) uyumak ve hiç bir şey duymamak, 25 kişi (% 14.3) ağrı duymaktan korkmak, 10 kişi (% 5.7) ağrı ve uyanamaktan korkmak, 2 kişi (% 1.1) rejyonel anestezi iğnesinden korkmak ve 1 kişi (% 0.6) felç olmaktan korkmak derken, rejyonel anestezi olmayı seçenlerin tercih nedenleri şöyle sıralanmaktaydı; 32 kişi (% 18.3) uyanamamaktan korkma, 3 kişi (% 1.7) konuşmaktan ve istemediği şeyler söylemekten korkma, 1 kişi (% 0.6) idrar ve gaita kaçırmaktan korkma, 1 kişi (% 0.6) çıplak görünmekten çekinme ve 5 kişi (% 2.9) ölmekten korkmayı belirtti.

Katılımcılardan 170'i (% 78.7) anesteziyi uzman doktorun vermesini isterken, 9'u (% 4.2) asistan doktor, 4'ü (% 1.9) hemşire, 8'i (% 3.7) tekniker, 4'ü (% 1.9) uzman doktor ve tekniker olarak cevapladı, 20 kişi (% 9.3) ise anestezi uygulayan kişinin farketmeyeceğini söyledi. Anestezi uygulanımı konusunda önemli olan faktörler sorulduğunda; 34 kişi (% 15.7) deneyim, 2 kişi (% 0.9) ilaçlar, 2 kişi (% 0.9) araç ve gereç, 168 kişi (% 77.4) hepsi önemli derken 1 kişi (% 0.5) farketmez cevabı verdi.

TARTIŞMA

Anesteziyologların ve anestezi kavramının, sağlık çalışanları arasındaki tanımı ve onların gözünde nasıl bir yerde olduğu hepimizin merak ettiği bir konu olduğunu düşünmekteyiz. Anesteziolojideki büyük gelişmeler cerrahi uygulama boyutlarını ve diğer alanlarda (yoğun bakım, ameliyathane dışı girişimler) uygulamaları arttırsa da, cerrahi başarıda çok büyük bir rol almadığı görülmektedir. Hastalarımızı preoperatif dönemde anestezi hakkında bilgilendirip, kendimizi ve görevimizi tanıtabiliyorken, ameliyathanede beraber çalıştığımız kişileri, yani iş arkadaşlarımızı mesleğimiz hakkında ne düşündükleri ve daha önceki deneyimleri hakkında ne hissettikleri bizim için bilinmez olabilmektedir.

Bu çalışma sonucunda, ameliyathane personelinin anestezi hakkında yeterli bilgi düzeyinde olduğu, ameliyat-

hanedeki rolü dışında yaptığı diğer aktiviteleri de bildiği görüldü.

Anestezi deneyimi olanlar genellikle genel anestezi den memnun kaldıklarını, lokal anestezi ile ağrı duyduklarını belirtti. Rejyonel anestezi olabileceğini söyleyenler ise sedasyon altında olmayı tercih etti. Rejyonel ve lokal anestezi seçimi daha çok cerrahlar tarafından yapılırken, anesteziyologlar ve diğer personel genel anesteziyi tercih etti. Büyük çoğunluk anestezi uygulamalarının uzman doktor tarafından yapılmasını isterken fark etmeyeceğini söyleyen kısım yine cerrahi bölümlerden oldu.

Hastaların anestezi ve anesteziyologlar hakkındaki düşünceleri ve eğitimleri konusunda bir çok yayın bulunmaktadır. Bu yayınlarda anesteziyologların doktor olduğunu düşünenlerin oranı % 65-78 arasında iken, bizim çalışmamızda bu oran % 80 oldu. Anestezi uygulamalarını hemşire, teknisyen, tekniker yapar diyenler genellikle ameliyathanede yeni çalışmaya başlayan hizmetlilerdi.

Bu çalışma, ameliyathane personelinin büyük oranda anestezi ve anesteziyolog kavramlarını bildikleri, anestezinin önemini gerek kendi deneyimleri gerekse izlenimleri sonrasında anladıklarını göstermektedir. Çalıştığımız ortamda görev ve sorumluluklarımızın değer görüyor olması biz anesteziyologlar için bu stres dolu ortamda çalışmamızı desteklediğini düşünmekteyiz.

KAYNAKLAR

1. Hume MA, Kennedy B, Asbury AJ: Patient knowledge of anesthesia and perioperative care. *Anesthesia* 49:715-8, 1994.
2. Calman LM, Mihalache A, Evron S, Ezri T: Current understanding of the patient's attitude toward the anesthetist's role and practice in Israel: Effect of the patient's experience. *J Clin Anesth* 15:451-4, 2003.
3. Oldman M, McCartney CJ, Leung A, Rawson R, peralas A, Gadsden J, Chan W: A survey of orthopedic surgeons' attitudes and knowledge regarding regional anesthesia. *Anesth Analg* 98:1486-90, 2004.
4. Klufta JM, Roizen MF: Current understanding of patients' attitudes toward and preparation for anesthesia: a review. *Anesth Analg* 83:1314-21, 1996.